

Dr. Mücahit KIVRAK¹

¹ BAÜN Edremit Myo

Zeytincilik ve Zeytin İşleme Teknolojisi Programı

kivrak@gmail.com

0505 772 44 46

İYİ TARIM UYGULAMALARI

GAP – Good Agricultural Practices

Ders Notu : 96

İyi Tarım Uygulamaları (GAP- Good Agricultural Practices);
bitkisel ve hayvansal ürünlerin mikrobiyolojik gıda zararlarını en aza
indirecek şekilde üretilmesi ve çiftlikte işlenmesi için izlenmesi
gereken prosedür ve uygulamalardır.

GAP; 1990'lı yılların sonunda, yaşanan gıda kaynaklı salgın hastalıklar ve kamunun güvenli gıda, çevresel sorunlar ve sürdürülebilir tarım konusundaki yoğun ilgisinin bir sonucu olarak şekillenmiştir.

2 ana başlık ve 6 alt bölüme ayrılmıştır;

I. Yetiştiricilik

1. Arazi kullanımı

2. Kompost ve gübre

3. Su

4. Pestisitler

II. Hasat, Kurutma, Ayıklama

1. İşçilik

2. Hasat Ekipmanları

FAO; “ İyİ tarım uygulamalarını, sürdürülebilir tarım ve kırsal kalkınmanın başarılabilmesine yönelik olarak uygulanması gereken bir mekanizma” olarak tanımlamaktadır.

BM ; “Tarımsal üretim sistemini sosyal açıdan yaşanabilir, ekonomik açıdan karlı, verimli, insan sağlığını ve varlığını koruyan, hayvan sağlık ve refahı ile çevreye önem veren bir hale getirmek olarak” tanımlamaktadır.

FAO tarafından ortaya konan GAP uygulamaları dokümanı 11 ana başlık altında toplanmıştır.

Toprak

Su

Bitkisel üretim ve yem bitkileri üretimi

Bitki Koruma

Hayvansal üretim

Hayvan sağlığı

Hayvan refahı

Hasat, çiftlik içi işleme ve depolama

Enerji ve atık yönetimi

İnsan sağlığı, refahı ve güvenliği

Yaban hayatı ve çevre

İyi Tarım Uygulamaları (GAP) Neden Önemlidir

Artan nüfusa yeterli gıdanın sağlar

Kırsal alanda istihdamın teşviki için tarımsal büyüme önemlidir

Tarımsal ihracatların ticaret dengesine olumlu etkisi vardır

Çevresel bozulmaları önler

Tarımsal işçileri korur

Tarımsal büyüme istihdam yaratır

Kırsal alandaki iş olanakları şehir nüfusunun azalmasını sağlar

Ekili alanların kaybını azaltır

Tarımsal ürünlerin işlenmesini teşvik eder

Tarımsal ürünlerin ihracatı ticarete olumlu bir etki yaratır

Birinci kalitede ürünlerin ihracatını sağlar

Paketleme ve işleme ile katma değer yaratır

Çevresel bozulmanın önler

Biyolojik çeşitliliğin teşvik edilmesini sağlar

Arazi ıslah projelerini kolaylaştırır

Tarımsal işçileri korur

Gıda işletmecilerini korur

Gıda tüketicilerini korur

Ürün Seçimi

Tahıllar

Baklagiller

Lif bitkileri

Şeker pancarı

Yağ bitkileri

Yem bitkileri

Bahçe bitkileri ürünleri

Toprak Verimliliđi

Toprak özelliklerini dönüştürmek için organik maddelerin eklenmesi

Besin maddelerinin özel formlarında kullanılması

Mikro besin maddelerinin yağmurlama gübreleme şeklinde uygulanması

Özellikle nitrojen gibi gübrelerin kaybının önlenmesi

Kültürel Uygulamalar

Tohum yataklarının hazırlanması

Yabancı ot kontrolü

Kök derinliđi

Bitki popülasyonu

Uygun drenaj sistemleri

Tuzlu tabakanın yok edilmesi

Su Kullanımı

Sulama

Yüksek verim için sulama

Sudaki büyümenin kontrolü

Su kalitesi

Su bulaşıklığı

Pestisit Uygulaması

Pestisitlerle ilgili bilgi edinilmesi

Etiket ve etiketleme

İnsanların pestisitlere karşı korunması

Çevrenin pestisitlere karşı korunması

Uygulama ekipmanları

Bitkisel Ürünlerde Mikrobiyal Güvenlik

Su

Ahır gübresi ve belediyeye ait biyolojik katılar

İşçi sağlığı ve hijyeni

Arazi sanitasyonu

Paketleme olanaklarının sanitasyonu

Nakliye

Geriye dönük izleme

İTU'ya İlişkin Yasal Düzenlemeler

Kanunlar:

5179 sayılı Gıda Kanunu

5200 Sayılı Tarımsal Üretici Birlikleri Kanunu

6968 Sayılı Zirai Mücadele ve Zirai Karantina Kanunu

Yönetmelikler:

1. İyi Tarım Uygulamalarına İlişkin Yönetmelik
2. Kontrollü Örtüaltı Üretimine Uygulamasına İlişkin Yönetmelik
3. Tarımsal Üretici Birliklerinin Kuruluş Usul ve Esaslarına İlişkin Yönetmelik
4. Zirai Mücadele İlaçlarının Toptan ve Perakende Satılması İle Depolanması Hakkında Yönetmelik.
5. Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliği
6. Gıda ve Gıda ile Temas eden Madde ve Malzemeleri Üreten İşyerlerinin çalışma İzni ve Gıda Sicili ve Üretim İzni İşlemleri ile Sorumlu Yönetici İstihdamı Hakkında Yönetmelik
7. Gıdaların Üretimi; Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Yönetmelik
8. Gıda Satış Yerleri Hakkında Yönetmelik

İZLEME
KONTROLLÜ ÜRETİM
KONTROL VE DENETİM
EĞİTİM VE YAYIM

İTU'nun kontrol, denetim ve izlenmesi amacıyla yürütülmesi gereken çalışmalar:

Seraların kayıt altına alınması

Riskli ilaçların reçete ile satılması

Zirai ilaçlarda barkod uygulamasına geçilmesi

Zirai mücadelede Entegre Zararlı Yönetimi ve Biyolojik Mücadeleye geçiş

İyi Tarım Uygulamalarının Faydaları

Çiftçiler

Çevre

Tüketiciler

Toplumlar

Uluslar

İyi Tarım Uygulamalarının Dokümanları ile açıklanan konular

İzlenebilirlik

Kayıt tutma

Türler ve anaçlar

Yetiştiricilik yapılan alanın tarihçesi ve idaresi

Toprak ve yetiştirme yönetimi

Gübre kullanımı

sulama

Bitki koruma

Hasat ve hasat sonrası uygulamalar

Atık ve kirlilik yönetimi

yeniden işleme ve yeniden kullanma

işçi sağlığı – güvenliği, hakları

çevresel konular

şikayet formu

içsel denetim konularıdır.

2015/001 nolu genelge:

İyi tarım uygulamaları kapsamın İTU kimlikli personellerin görev ve sorumlulukları

sertifika almaya hak kazanan üreticilerin destekleme başvuruları başladığında Ön İnceleme denetimini yapmak

Üreticilere yönelik eğitim-yayım çalışmalarını yapmak

İTU yapan üreticilerin faaliyetlerini takip etmek

İTU Destekleme iş ve işlemlerini yürütmek

Kontrol ve sertifikasyon kuruluşlarının faaliyetlerinin yerinde denetimlerini yapmak

Tüketicilere yönelik eğitim-yayım çalışmalarını yapmak

İTU sertifikalı ürünlerin piyasa denetimlerini yapmaktır

2- üreticiye ait aynı üretim yılındaki güncellenmiş ÇKS belgesi

3- tapu kayıtları

4- arazi ve çiftlik haritası ya da üretim yeri ve ofis krokisi

5- üretici kayıt defteri

6- KSK-Üretici sözleşmesi

7- ilk yardım eğitimi alan kişinin eğitim belgesi

8- ilaçlama kimliği ve eğitim belgesi

- 9- işçi sağlığı ve iş güvenliği eğitimi kayıtları
- 10- hasat, hijyen eğitim kayıtları
- 11- alışan işçi listesi
- 12- toprak, su ürün analizi sonuç belgeleri
- 13- dış denetim sırasında gidilmiş ise iç ve dış kontrolör izin belgeleri
- 14- dış denetim sonrası gidilmiş ise iç ve dış kontrol tutanakları, düzeltici faaliyetleri ve kontrol raporu
- 15- yaprağı yenen marul, ıspanak, kelem vs ürünleri için yaprak analiz sonucu
- 16- üretimi yapılan ürün için bakanlık onaylı ruhsatlı ilaç listesi

- 17- tek yıllık bitkilerde tohum sağlık sertifikası belgesi
- 18- kuyu suyu izin belgesi veya sulama birliđi makbuzu
- 19- danışman kullanıyor ise danışmanlık belgesi ve İTU eğitim belgesi
- 20- denetlenen grup ise yönetim ve görevlendirme řeması
- 21- denetlenen grup ise ana sözleşme ve vekalet belgeleri, ticaret sicil gazetesini imza sirküleri
- 22- denetlenen grup ise grup yöneticisi-KSK sözleşmesi ve grup yönetiminin her bir üretici ile yapmış olduğu sözleşme
- 23- KYS denetimi yapan iç tetkikçinin yetki belgeleri ve iç tetkik tutanağı
- 24- iç ve dış denetim planları

Kontrol edilecek Dokümanlar

- 1- faaliyet yerine göre bulunması gereken talimat ve prosedürler
- 2- risk analiz kayıtları (kontamine riski olan su ve toprak, çevre, ilaç, gübre vs)
- 3- ilaç envanter kayıtları
- 4- ilaç kullanımını ve ilaçlama dozu ile ilgili kayıtlar, ilaçlamadan sorumlu kişi
- 5- gübre envanter kayıtları
- 6- gübreleme kayıtları ve gübrelemeden sorumlu kişi adı soyadı
- 7- sulama yapılıyor ise sulama sayısı ile ilgili kayıtlar. Kuyu suyu kullanıyor ise kimyasal ve biyolojik analiz sonuçları ve izin belgesi (kuyu suyu izin belgesi DSİ)
- 9- toprak işleme kayıtları ve kullanılan alet makine adları

- 9- tek yıllık bitki ise ekim ve hasat tarihleri
- 10- alet ekipman kalibrasyon belgeleri ve kontrol yapan yerin adı
- 11- alet ekipman bakım onarım kayıtları
- 12- üretim sahasında çalışan işçilere verilen İTU eğitim kayıtları
- 13- gruplarda zorunlu eğitim alan kişiler, teknik sorumlu ve danışman ile ilgili atama yazıları
- 14- gruplarda üretici listesi ve İTU kurallarına uyacağına dair taahhütname
- 15- yönetmelik kapsamın yer alan hususlarla ilgili bir şikayet prosedürü mevcut mu?
- 16- sertifikalı ürünlerin pazardan geri çekilmesini sağlayacak geri çekme prosedürü bulunuyor mu?

17- çiftlikte bir atık yönetim planı mevcut mu?

18- hasat edilen ürünün hasat sonrası korunmasında kullanılan tüm biyositler, mumlar ve BKÜ resmi olarak tescil edilmiş mi? Kullanılan ürünlerin ticari adı kullanım miktarı ve tarihleri kaydediliyor mu?

19- çiftlikte yada üretim sahasında emniyetli ve sağlıklı çalışmaya yönelik yazılı bir risk değerlendirmesi ve hijyen prosedürleri var mı?

20- arazinin üretime uygunluğunu gösteren bir risk değerlendirmesi var mı?

21- kontrol sırasında tespit edilen uygunsuzluklarla ilgili düzeltici faaliyetlerin yapıldığına dair kayıtlar var mı?

22- doğal yaşam ve çevre koruma planı oluşturulmuş mu?

23- tohum, fide pasaportu ibraz edilebiliyor mu?

24- üreticinin İTU mevzuatına uyacağına dair taahhütname

25- tek yıllık bitkilerde münavebe planının yapıldığına dair kayıtlar mevcut mu?

26- üretim yerinde ziyaretçi talimatı mevcut mu?

27- üretim sahasını gösteren arazi krokisi mevcut mu?

İTU sistemi fiziki kontrolleri

- 1- yangın, ilaç hazırlama, elektrik çarpma riski olan yerlerde uyarı levhası var mı?
- 2- dinlenme yeri ve sigara içme yeri ve arazinin büyüklük durumuna göre yeterli çöp bidonu var mı?
- 3- ilk yardım çantası ve acil telefon numaralarına kolay ulaşılır ve görünür yerde bulunuyor mu?
- 4- ilaç hazırlama yeri çevreye risk oluşturmayacak düzende yapılmış mı? İlaç hazırlamada dikkat edilmesi gereken talimatlar okunaklı ve görünür yerde mi?
- 5- ilaç odası ve gübre odasındaki ürünler paletler üzerinde, havalandırma ve ışıklandırma mevcut mu? Işıklandırma ampülleri koruma altında mı? Sorumlu kişilerin adı, telefon numarası mevcut mu?

- 6- arazide ve çiftlikte el yıkama yeri, sıvı sabun, kağıt havlu, tuvalet var mı?
- 7- ilaç hazırlama, ilaçlama yapma, gübre hazırlamada kullanılması gereken tulum, çizme, maske, gözlük ve eldiven mevcut mu?
- 8- ilaç hazırlama yerinde boş ambalajların çalkalanıp delinerek saklandığı kilitli kafes yada depo mevcut mu? Kum, talaş, su kovaları hazır durumda mı? Süpürge ve faraş bulunuyor mu?
- 9- ilaçların saklandığı depo veya çelik dolapta ilaç dizilimleri risk oluşturmayacak şekilde sıralanmış mı? (toz ambalajlar üst rafta, sıvı ambalajlar alt rafta dizilmelidir.) depo veya çelik dolap kilitli mi? Sorumlu olarak atanan personelin adı soyadı mevcut mu?

10- çiftlik girişinde arazide İTU faaliyetleri ile ilgili güncel talimat ve prosedürlerin yer aldığı brandalar yada tabelalar mevcut mu?

11- İlaçlama yapıldığında arazide bulundurulması gereken ilaçlama tarihi , etki süresi, ada, parsel, ürün, operatör bilgilerinin bulunması gereken tabela mevcut mu?

12- Üretim sahasında kullanılan taşıma kaplarınının temiz ve tozsuz muhafazası sağlanmış mı?

13- Üretim sahasına giden işçileri taşıyan ulaşım aracı sorumlusunun ehliyet bilgileri ve aracın plakası kayıt altında mı?

14- İlaçlamada kullanılan atomizörlerin temizlik ve muhafaza edildiği yerin kontrolü sağlanmış mı?

ilaçların etiketlerinde son kullanma tarihi kontrolü yapıldığına dair kayıtlar mevcut mu?

16- Hasat sırasında kullanılan taşıma ekipmanları ve aletler kirlenmeye karşı korunuyor mu?

17- Bahçede kalan ambalajlama malzeme atıkları ve diğer ürün dışı atıklar temizleniyor mu?

18- Çalışanların işe başlamadan öne ellerini yıkama konusunda uyarı levhaları var mı?

19- Hasat edilen ürün çiftlikte depolanacaksa saklama koşulları mevzuata uygun mu? (ısı, nem, güneş ışığı vs)

20- Ürün yıkaması söz konusu ise içilebilir su kullanıyor mu?,

21- Çalışanlar için içme suyu temin edilmiş mi? Gıdalarını saklayacakları bir alan ile yemek yeme ve el yıkama alanları mevcut mu?

22- Çalışanların sağlığı, güvenliği ve refahından sorumlu bir yönetici belirlenmiş mi?

23- Çalışanlar koruyucu eldiven ve kıyafetler kullanıyor mu? Taşeronlar dahil

FATURALAR

- 1- Tek yıllık ekimlerde sertifikalı tohum yada fide faturaları
- 2- Gübre faturaları
- 3- İlaç Faturaları
- 4- Alet ekipman bakım onarım faturaları
- 5- Su, sulama birliğinden kullanılıyor ise sulama makbuzu
- 6- Biyoteknik mücadele yapılmış ise yakalayıcı, cezbedip öldürücü tuzaklar için yapılan harcama faturaları, takip formları mevcut mu?

Satış toplu tüketim yeri resmi kontrolü

- 1- Teknik hijyenik koşullar 5996 sayılı kanun ve bağılı yönetmeliğe göre değerlendirilir.
- 2- Bir önceki tarihli resmi kontrol tutanağı kontrol edilip eksiklerin giderip giderilmediğı karşılaştırılır.
- 3- Varsa müşteri şikayetleri istenir. Müşteri şikayetini gidermek için firmanın düzeltici faaliyetleri sorgulanır.
- 4- İTU'lu ürünlerde etiket kontrolü yapılır.
- 5- İTU sertifikalarının ilgili ürüne ait olup olmadığı, süresi kontrol edilir.

Resmi Kontrollerde

İTU sertifikalı ürünlerin etiket bilgilerinin İTU mevzuatına uygun olarak satışının yapılması

İTU sertifikalı olmayan ürünlerin piyasada iyi tarım uygulamaları sertifikası ve logosu kullanılarak satışının tespit edilmesi

İTU sertifikalı ürünlerin sertifikalı olmayan diğer ürünlerin karışmasının önlenmesi

İTU sertifikalı ürünlerin 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki sağlığı, gıda ve yem kanununa uygun olmasının sağlanması amaçlanmaktadır.

Sorularınız varsa cevaplayayım.

Daha sonra aklınıza soru gelirse lütfen yüz yüze, e posta veya telefon yoluyla ulaşınız.

Bu ders notları zeytincilik programı öğrencileri, Kursiyerler, sektör temsilcileri, diğer üniversitelerde okuyan önlisans, lisans, yüksek lisans ve doktora öğrencileri ile araştırmacılara yönelik hazırlanmıştır. Daha detay bilgiye ulaşmak isterseniz lütfen iletişime geçiniz.

DERS NOTLARI SÜREKLİ YENİLENMEKTEDİR.
LÜTFEN DAHA ÖNCE İNDİRDİĞİNİZ DERS NOTU VARSA
YENİ TARİHLİ OLAN DERS NOTUNU TERCİH EDİNİZ.
NOTLARDA HATALI ve
EKSİK BİR YER GÖRDÜĞÜNÜZDE LÜTFEN BİLDİRİNİZ.

Dr. Mücahit KIVRAK

0 505 772 44 46

kivrak@gmail.com

www.zeytin.org.tr

www.mucahitkivrak.com.tr

Sosyal medya iletişim

<https://www.facebook.com/mucahit.kivrak>

<https://twitter.com/zeytinist>

<https://instagram.com/zeytinist/>

<https://www.youtube.com/channel/UCNDXadH7jpB0FVRLbEvtqHA>